

seg en rus. Dette hadde jeg faktisk aldri hørt før — det må ha vært en mangel ved min oppdragelse —.

«Hva kan ikke handelsmannen og folk her i bygda tro om deg og alt forbruket ditt av nafta. Du må finne en anledning til å fortelle handelsmannen hva naftaen har gått til», sa mor.

Anledningen er ennå ikke kommet, og det er gått mange år siden. Ja, ja, det får så være. Det var nå *den* sommeren. —

Første fellestur til Snøbetta.

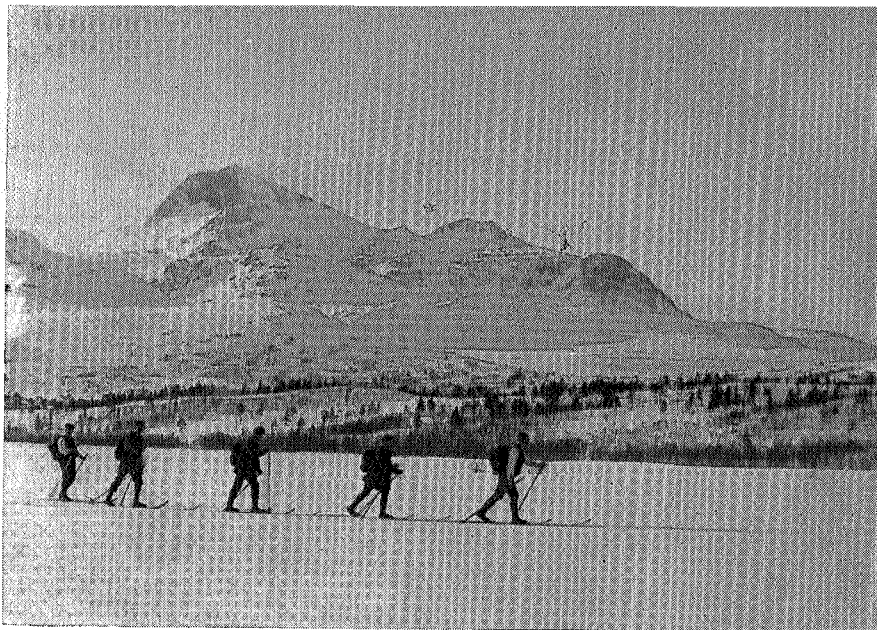
Magne Haave.

Den første påsketuren til Trollheimen

KRISTEN ASPAAS

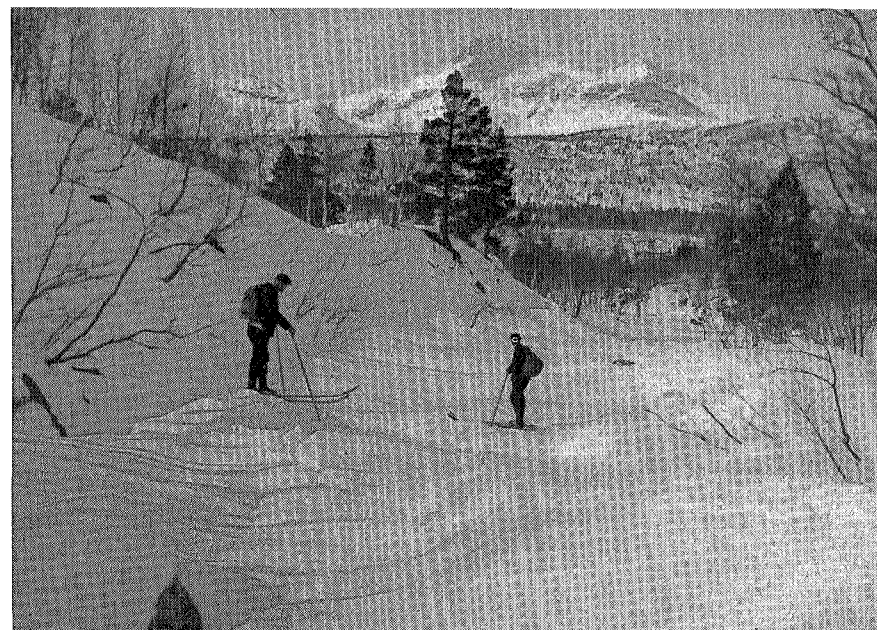
Det var i 1880-årene at de første langturer på ski ble foretatt i den trønderske fjellheimen, og det er tydelig at de trondhjemske sportsmenn ble inspirert til slike turer av Fridtjof Nansens skiferder i høyfjellet. I mars 1887 gikk E. A. Tønseth og løytnant Oluf Dietrichson fra Røros til Meraker, og vinteren etter dro Dietrichson over Dovre og gjennom Jotunheimen. Neste sommer fulgte han som kjent Nansen på hans ferd over Grønlandsisen. I februar 1889 foretok Tønseth og løytnant Ivar Bauck en flere dagers skitur til samene i Gynnefjellet, og i begynnelsen av 1890-årene arrangerte Tønseth fjellturer for Trondhjems Skiklubs medlemmer. Og så kom den første store påsketuren til Trollheimen i året 1896.

Deltagerne var følgende herrer: Olaf Grilstad, Fridthjof Brun, Yngvar Knudtzon, Petter Varmbo, Ole Rendahl, Laurits Noodt og E. A. Tønseth. I 1896 kom påsken først i april, men alt i mars var det vårlig og lite snø i Trondhjem og Bymarka, så det var dårlig påskeføre. Et nysnøfall skapte dog stor glede blant disse skientusiastene, og over telefonen avtalte de denne turen. Herrene var også så moderne at de dro med seg et stort fotografiapparat. Skiutstyret var Telemarksski med spanskrørsbindinger, og beksømstøvler. Man hadde funnet at det var bedre enn Leksvikski og finnsko, antrekket var vadmelsdress. Parafinvoks var deres eneste skismurning, og til leskedrikk hadde de med saftflasker, saften blandet de med kaldt og godt smeltevann. Proviant bar de ikke med seg, da man skulle kjøpe mat underveis. Når vi i dag vet så meget om denne turen, kommer det av at E. A. Tønseth skrev to artikler om ferden i «Dagsposten»

Snota. Trollheimen 1895.

Jens Krogh.

Snota fra Svartådalen.

Jens Krogh.

for 13. og 15. mai 1896 — «Paa Ski i Trolldheimen» — og denne beretningen om en skitur i fjellet i turismens barndom er både interessant og morsom lesning.

Skiløperne tok toget til Hovin, og Tønseth gir denne karakteristikk av sine turkamerater: «Fire velvoxne trealens Karer og to noget mindre, men rotvoxne Kubber. Alle trænede Skiløbere af vore ivrigste og beste, saa det var greit at skjønne, at dette blev en Tur, hvor Kræfter og Udholdenhed fik staa sin Prøve.» De brave sportsmenn var så våryre at de gikk av toget på hver stasjon og kastet snøball — særlig på unge damer. Fra Hovin gikk skiløperne med skiene på nakken til Løvås på Høilandet (Høilonda). De kom fram dit om kvelden onsdag den 1. april, og her på gården overnattet de.

Skjærtorsdags morgen sto de opp klokken 4, og «en gammel Kjærring som holdt paa at tusle med at lægge i Ovnen, blev yderst forbløffet, da hun ved at vende sig mod vort Værelse, befant sig vis a vis med en af Selskabet, som i Paradisets uskyldige Dragt nød sit Morgenbad. «Nei, skull du ha sjet slik Stakall, ho!» raabte Kjærringen og strøg paa Dør.» Herrene startet klokken 6, og dro på ski forbi Valdumsetrene, over Skåråsen og Stavåsen, og fra vannskillet på

toppen av Hørslehammeren så de Trollheimen — badet i sol lå den som en helligdom, et tempel fra Skaperens hånd. I Meldal måtte de ta av skiene, og kom klokken $\frac{1}{2}11$ fram til Grut etter en morgentur på 25 km. Etter en solid frokost og halvannen times hvil dro de over Orkla til Jerpstad, og derfra fikk de ski og rypersekker kjørt til Drugudal. Klokken 3 krysset de opp Rotåsen og rente innover mot Jølvannet, som de passerte klokken 6. Her hadde de saft og vann — pause, og de fikk så et ypperlig kveldsføre inn Svartådalen. Fra Jølvannet rente de under Langfjellet mot Bågåvollsetrene, dit de kom klokken 8 om kvelden, og her hadde de pipehvil og saft og vann. «Svartaadalen tog sig storartet ud i Kvældsbelysningen. Paa den ene Side Trolldhættas, paa den anden Geithættas næsten lodrette Vægge svøbt i Kvældens Purpurslør. I Bunden og et Stykke opover den svarte, nøgne Birkeskog mod den graahvide Bund og ud af dette Perspektiv, foran os, Foldalsnotas mægtige Romerhjem, hvis Konturer tegned sig skarpt mod Solfaldhimmelens Glød.» I strykende fart bar det så videre mot dagens mål — Foldalshytta. (Trollheimshytta).

Men nå møtte de vanskeligheter, Svartådalen er kronglet, og de måtte klyve opp i Geithettas bratte vegg, delvis bære skiene, og

Ved Trollheimshytta.

Jens Krogh.

klatre over flere stygge kløfter. Først klokken 11 om kvelden nådde de Trondhjems Turistforenings Foldalshytte (Trollheimshytta). Herrene hadde nøkler med til denne hyggelige og velutstyrte hytte, og da de var nede i kjelleren for å ta opp proviant, fant de under høye jubelrop en ølkasse og noen sherryflasker. Nå kokte de ertesuppe og hermetikk og drakk store kvanta øl, etter å ha vært på bena i 19 timer og tilbakelagt en strekning på 75 km. Etterpå koste de seg med sherrytoddy og piperøyk foran peisen, og om natten lå de på flatseng i peisestua.

Langfredag den 3. april opprant med mildvær og dårlig føre, og da de bare skulle gå de ca. 30 km til Storli, tok de seg god tid ved et meget solid frokostbord med kaffe, øl, ertesuppe med makaroni, biff og sherry. «In good condition» startet så de unge sportsmenn oppover Foldalen forbi Fiskeseter til Sprikletjernene. I det tunge klabbføret måtte de bære skiene opp Hyttedalskammen, og her kom skodda sigende så tykk at de måtte gå etter kompasset. Fra toppen bar det på ski ned til Storlidalen, der de tok inn hos Erik Storli. Her drakk de store mengder melk og øl, både hjemmebrygget

Trollheimshytta 1895.

Jens Krogh.

og Frydenlunds, og de kostet på seg en kald avrivning og undertøy-skifte. Kveldsmaten var kjøttkaker og rømmegrøt, og den skapte en meget urolig nattesøvn.

Påskeaften våknet de til strålende solskinn, og fra tunet så de ferdens vakreste syn — «foran os en venlig Fjelddal kranset af Inderdalsfjeldenes mægtige forrevne Tinder i de vildeste Former.» De dro nå tilbake til Foldalshytta om Gjevilvannet (E. A. T. skriver Djevelvannet) og oppover Halsbækhø i tungt føre, så ned til Sprikletjernene og Foldalen om Løsetsetrene. På Foldalshytta tok de snøbad og tørret seg foran en sprakende peisild. Etter sin bastante aftens med ertesuppe, hermetikk og sherrytoddy nøt de «en rolig styrkende søvn i Turistforeningens gode Senge.»

Første påskedags morgen dro de opp i Geithetta for å få et raskt unnarenn ned i Svartådalen. Nå hadde de lite mat igjen, og da de rastet på Bågåvollseteren, fant de en dall med havremel godt oppblandet med muslort. De gjorde opp varme og kokte en stor gryte havregrøt, og E. A. T. skriver at dette spartanske måltid på grøt og kaldt vann var ferdens beste, og det gjorde dem veldig spreke. Nå gikk de til Jølvannet, og hadde så en dryg tur til Drugudal, dit

de kom klokken 8. Herfra måtte de bære skiene til Grut, som de nådde klokken 10 om kvelden. Her drakk de flere spann med fløte og melk.

Annen påskedag den 6. april startet de på turens siste etappe. De hadde det stridt opp fra Grut, innover Ilfjellet og over Hulsjøen. Terrenget er kupert, og det var lite snø og dårlig føre. Dessuten tok de feil av veien, og klokken 8 om kvelden kom de ned til Krokstad ved Hovin. Her måtte herrene ta skiene på nakken og traske en time etter landeveien til Støren. «Det vilde være Synd at siye andet, end at vi var slitne, da vi endelig havned paa Størens Hotel, og sjelden har vel Hotelvårten havt Gjæster som gjorde slig Vei i Madfadet som de syv, som den Aften ved hans veldækkede Bord feired Tilbagekomsten til Sivilisationens Glæder.»

På Storli.

Jens Krogh.

Titran

LARS VIGGEN

Trøndelags utpost mot vest er Titran. Det gamle fiskeværet på Frøyas ytterste odde hvor tungsjøen slikker opp til husene. Et sjarmerende og koselig sted i godvær og sol, men et huttetu i storm og uvær og snøkave. Titran ligger åpent for alle vinde — fra storhavet og fjordene, nord og sør. Intet skjermer på noen kant. Synet er åpent og fritt.

I uværet er det fælslig med all åpenheten, men kom til Titran en stille vårkveld eller sommerkveld med havblikk og rød sol og skvatrende måser og yrende liv av sjøens fugler! På skjærene promenerer den rødleggede Tjell og i sundene driver ærfugl-mamma og lærer sine små svømmingens edle kunst.

I en båt kan du dvaske mellom holmer og skjær og oppleve herligheten. Det er mange idylliske steder i Trøndelag, men noe så vakkert som en stille sommerkveld i havskjærene med solnedgang og fuglesang må en søke lenge etter. Titran er et slikt sted.

Det er bilvei helt frem til Titran, og her har Hans Gaustad og frue etablert en liten fiks kafe som en trygt kan si ligger på topp i distriktet. For tilreisende er det passende å stoppe på kafeen, prate med kafeeierne og ta seg en rundtur i været. Du treffer åpne og elskverdige mennesker som er glad for hver og en som finner veien til Titran. Her kan fremdeles en turist føle seg virkelig velkommen.

Det sjarmerende med frøyværingene er at de er så lett å komme i kontakt med. Jeg kan aldri glemme mitt første møte med dem. Jeg stod på en kai og ventet på båt. En ungdom spurte hvor jeg skulle hen.

- Jeg venter på båten ?
- Det blir et par timer. Vil du ha mat?